

TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ TP. HỒ CHÍ MINH
KHOA KẾ TOÁN - KIỂM TOÁN
BỘ MÔN KIỂM TOÁN

KIỂM TOÁN

XUẤT BẢN LẦN THỨ NĂM

NHÀ XUẤT BẢN LAO ĐỘNG XÃ HỘI

MỤC LỤC

Lời nói đầu

Mục lục

Chương I - Tổng quan về kiểm toán và kiểm toán độc lập

<i>I- Định nghĩa</i>	1
<i>II- Phân loại kiểm toán</i>	3
1. Phân loại theo mục đích	3
2. Phân loại theo chủ thể kiểm toán	4
<i>III- Lịch sử hình thành và phát triển của hoạt động kiểm toán</i>	6
1. Trên thế giới.	6
2. Ở Việt Nam	9
<i>IV- Vai trò của kiểm toán trong nền kinh tế</i>	11
<i>V- Kiểm toán viên, doanh nghiệp kiểm toán và tổ chức nghề nghiệp</i>	13
1. Kiểm toán viên độc lập	13
2. Hình thức tổ chức và lĩnh vực hoạt động của doanh nghiệp kiểm toán độc lập	14
3. Tổ chức nghề nghiệp	19
<i>VI- Quy trình kiểm toán báo cáo tài chính</i>	22

Chương II - Môi trường kiểm toán

<i>I- Môi trường kiểm toán</i>	25
1. Đặc điểm của nghề nghiệp kiểm toán	25
2. Môi trường kiểm toán	27
<i>II- Chuẩn mực kiểm toán</i>	27

<i>III- Đạo đức nghề nghiệp.....</i>	<i>30</i>
<i>IV- Trách nhiệm của kiểm toán viên độc lập</i>	<i>33</i>
1. Trách nhiệm của kiểm toán viên đối với những sai phạm của đơn vị	33
2. Trách nhiệm pháp lý của kiểm toán viên	40
3. Các biện pháp để hạn chế trách nhiệm pháp lý	43
<i>V- Khoảng cách giữa yêu cầu của xã hội và khả năng đáp ứng của ngành nghề</i>	<i>43</i>
<i>VI- Giám sát hoạt động kiểm toán độc lập.....</i>	<i>46</i>
1. Thiết lập và tăng cường sự giám sát đối với hoạt động kiểm toán báo cáo tài chính của các công ty niêm yết trên thị trường chứng khoán.	47
2. Tăng cường tính độc lập của kiểm toán viên	48
<i>Phụ lục II-A : Hệ thống chuẩn mực quốc tế về kiểm toán, soát xét dịch vụ bảo đảm khác và các dịch vụ liên quan do IFAC ban hành</i>	<i>50</i>
<i>Phụ lục II-B : Hệ thống chuẩn mực kiểm toán của Hoa Kỳ</i>	<i>53</i>
<i>Phụ lục II-C : Hệ thống chuẩn mực kiểm toán Việt Nam</i>	<i>54</i>
<i>Phụ lục II-D : Hệ thống chuẩn mực đạo đức nghề nghiệp của Hoa Kỳ</i>	<i>56</i>
<i>Phụ lục II-E : Trích chuẩn mực đạo đức nghề nghiệp kế toán, kiểm toán Việt Nam</i>	<i>57</i>
<i>Phụ lục II-F : Trách nhiệm và đạo đức nghề nghiệp của kiểm toán viên và doanh nghiệp kiểm toán</i>	<i>59</i>
<i>Phụ lục II-G : Thí dụ về những tình huống hoặc sự kiện làm tăng rủi ro do gian lận hoặc sai sót</i>	<i>65</i>
<i>Phụ lục II-H : Các dấu hiệu chủ yếu dẫn đến hành vi không tuân thủ pháp luật và các quy định</i>	<i>68</i>
<i>Phụ lục II-I : Nghĩa vụ và trách nhiệm của doanh nghiệp kiểm toán và kiểm toán viên</i>	<i>69</i>
<i>Bài đọc thêm: Bài học từ sự kiện ENRON.....</i>	<i>72</i>

Chương III - Hệ thống kiểm soát nội bộ

I- Định nghĩa và các bộ phận hợp thành

<i>hệ thống kiểm soát nội bộ</i>	79
1. Định nghĩa	79
2. Các bộ phận hợp thành hệ thống kiểm soát nội bộ	81
3. Vai trò và trách nhiệm của các đối tượng có liên quan đến kiểm soát nội bộ	93
4. Những hạn chế tiềm tàng của hệ thống kiểm soát nội bộ	97

II- Trình tự nghiên cứu kiểm soát nội bộ của kiểm toán viên

1. Mục đích nghiên cứu kiểm soát nội bộ	98
2. Trình tự nghiên cứu kiểm soát nội bộ	98

III- Các vấn đề khác

1. Kiểm soát nội bộ tại các doanh nghiệp nhỏ	112
2. Thông báo về những khiếm khuyết của kiểm soát nội bộ	115
3. Tìm hiểu và đánh giá kiểm soát nội bộ tại các đơn vị có sử dụng dịch vụ do tổ chức bên ngoài cung cấp.....	116

Phụ lục III-A : Trình tự nghiên cứu kiểm soát nội bộ

Phụ lục III-B : Bảng tường thuật về kiểm soát nội bộ

Phụ lục III-C : Bảng tường thuật về kiểm soát nội bộ (phần hiểu biết về môi trường kiểm soát)

Phụ lục III-D : Bảng câu hỏi về kiểm soát nội bộ

Phụ lục III-E : Câu hỏi về kiểm soát nội bộ (Yếu tố môi trường kiểm soát)

Phụ lục III-F : Lưu đồ về nghiệp vụ bán hàng

Phụ lục III-G : Thư quản lý

Chương IV - Chuẩn bị kiểm toán

<i>I- Tiền kế hoạch</i>	130
1. Tiếp nhận khách hàng	130
2. Phân công kiểm toán viên	132
3. Thỏa thuận sơ bộ với khách hàng	132
4. Hợp đồng kiểm toán	133
<i>II- Tìm hiểu về khách hàng</i>	134
1. Những nội dung cần hiểu biết.....	135
2. Phương pháp tìm hiểu	136
<i>III- Xác lập mức trọng yếu và đánh giá rủi ro kiểm toán</i>	140
1. Xác lập mức trọng yếu	140
2. Đánh giá rủi ro kiểm toán	144
3. Quan hệ giữa trọng yếu và rủi ro kiểm toán	153
<i>IV- Xây dựng kế hoạch và chương trình kiểm toán</i>	154
1. Kế hoạch chiến lược	154
2. Kế hoạch kiểm toán tổng thể	154
3. Chương trình kiểm toán	156
<i>Phụ lục IV-A : Mẫu hợp đồng kiểm toán</i>	171
<i>Phụ lục IV-B : Những nội dung cụ thể kiểm toán viên phải hiểu biết về tình hình kinh doanh của đơn vị được kiểm toán</i>	175
<i>Bài đọc thêm: Phương thức tiếp cận kiểm toán theo rủi ro kinh doanh chiến lược</i>	180

Chương V – Bằng chứng kiểm toán

<i>I- Bằng chứng kiểm toán</i>	188
1. Khái niệm	188
2. Yêu cầu	189
3. Các phương pháp thu thập bằng chứng kiểm toán	192
4. Một số bằng chứng kiểm toán đặc biệt	202

2. Tìm hiểu hệ thống kiểm soát nội bộ trong môi trường tin học.....	293
3. Đánh giá rủi ro kiểm soát .	295
4. Thực hiện các thử nghiệm cơ bản	304
<i>Bài đọc thêm: Gian lận trong môi trường máy tính.....</i>	<i>307</i>

Chương VII – Hoàn thành kiểm toán

<i>I- Chuẩn bị hoàn thành kiểm toán</i>	<i>314</i>
1. Xem xét các khoản nợ tiềm tàng	315
2. Xem xét sự kiện xảy ra sau ngày khóa sổ kế toán lập báo cáo tài chính.....	317
3. Xem xét về giả định hoạt động liên tục.....	323
4. Đánh giá kết quả	326
<i>II- Báo cáo kiểm toán về báo cáo tài chính</i>	<i>333</i>
1. Khái niệm và vai trò của báo cáo kiểm toán về báo cáo tài chính.....	333
2. Các yếu tố cơ bản của báo cáo kiểm toán về báo cáo tài chính.....	334
3. Các loại báo cáo kiểm toán về báo cáo tài chính	336
4. Các sự kiện sau ngày ký báo cáo kiểm toán .	342
<i>Phụ lục VII-A : Các dấu hiệu cho thấy giả định hoạt động liên tục có thể bị vi phạm</i>	<i>345</i>
<i>Phụ lục VII-B : Các thủ tục kiểm toán có thể áp dụng trong trường hợp có những nghi ngờ đáng kể về khả năng hoạt động liên tục.....</i>	<i>347</i>
<i>Phụ lục VII-C : Thí dụ báo cáo kiểm toán chấp nhận toàn phần</i>	<i>348</i>
<i>Bài đọc thêm : Sự tiến hóa của báo cáo kiểm toán.....</i>	<i>349</i>

Chương VIII - Kiểm toán tiền

<i>I- Nội dung và đặc điểm của khoản mục tiền</i>	359
1. Nội dung	359
2. Đặc điểm	359
3. Mục tiêu kiểm toán	361
<i>II- Kiểm soát nội bộ đối với tiền</i>	362
1. Yêu cầu của kiểm soát nội bộ	362
2. Các nguyên tắc kiểm soát nội bộ	363
3. Kiểm soát nội bộ đối với thu tiền	365
4. Kiểm soát nội bộ đối với chi tiền	366
<i>III- Kiểm toán khoản mục tiền</i>	367
1. Nghiên cứu và đánh giá kiểm soát nội bộ	367
2. Thử nghiệm cơ bản	371
<i>Phụ lục VIII-A : Một số thủ tục kiểm soát đối với tiền thường được áp dụng tại các doanh nghiệp nước ngoài</i>	378
<i>Phụ lục VIII-B : Một số thử nghiệm cơ bản áp dụng khi kiểm toán cho các đơn vị sử dụng kế toán nước ngoài</i>	384

Chương IX - Kiểm toán nợ phải thu khách hàng

<i>I- Nội dung, đặc điểm nợ phải thu khách hàng</i>	392
1. Nội dung khoản mục	392
2. Đặc điểm khoản mục	392
3. Mục tiêu kiểm toán	393
<i>II- Kiểm soát nội bộ đối với các khoản nợ phải thu khách hàng</i>	393
1. Lập lệnh bán hàng (hay phiếu xuất kho)	394
2. Xét duyệt bán chịu	395
3. Xuất kho hàng hóa	395
4. Gửi hàng	395
5. Lập và kiểm tra hóa đơn	395
6. Theo dõi thanh toán	396

7. Xét duyệt hàng bán bị trả lại và giảm giá	397
8. Cho phép xóa sổ các khoản nợ không thu hồi được	397
<i>III- Kiểm toán nợ phải thu khách hàng</i>	<i>397</i>
1. Nghiên cứu và đánh giá kiểm soát nội bộ	397
2. Thử nghiệm cơ bản	401

Chương X - Kiểm toán hàng tồn kho và giá vốn hàng bán

<i>I- Nội dung và đặc điểm của khoản mục</i>	<i>422</i>
1. Nội dung	422
2. Đặc điểm	423
3. Mục tiêu kiểm toán.....	425
<i>II- Kiểm soát nội bộ đối với hàng tồn kho</i>	<i>426</i>
1. Mục đích kiểm soát nội bộ đối với hàng tồn kho	426
2. Các thủ tục kiểm soát	426
<i>III- Kiểm toán hàng tồn kho và giá vốn hàng bán</i>	<i>440</i>
1. Nghiên cứu và đánh giá kiểm soát nội bộ	440
2. Thử nghiệm cơ bản	445

Chương XI - Kiểm toán tài sản cố định và chi phí khấu hao

<i>I- Nội dung và đặc điểm của khoản mục</i>	<i>463</i>
1. Nội dung	463
2. Đặc điểm	464
3. Mục tiêu kiểm toán	465
<i>II- Kiểm soát nội bộ đối với tài sản cố định và chi phí khấu hao.....</i>	<i>466</i>
1. Mục đích của kiểm soát nội bộ đối với tài sản cố định và chi phí khấu hao.....	466
2. Các thủ tục kiểm soát tài sản cố định và chi phí khấu hao.....	467
<i>III- Kiểm toán tài sản cố định và chi phí khấu hao</i>	<i>469</i>
1. Nghiên cứu và đánh giá hệ thống kiểm soát nội bộ	469
2. Thử nghiệm cơ bản	471

Chương XII - Kiểm toán nợ phải trả và vốn chủ sở hữu

<i>I- Kiểm toán nợ phải trả</i>	488
1. Nội dung, đặc điểm của khoản mục nợ phải trả	488
2. Kiểm soát nội bộ đối với nợ phải trả	491
3. Kiểm toán nợ phải trả	494
<i>II- Kiểm toán vốn chủ sở hữu</i>	515
1. Nội dung và đặc điểm của khoản mục	515
2. Kiểm toán vốn chủ sở hữu	516
3. Một số vấn đề về kiểm toán vốn cổ phần của công ty cổ phần	518

Chương XIII - Kiểm toán thu nhập và chi phí

<i>I- Nội dung và đặc điểm của các khoản mục thu nhập và chi phí</i>	525
1. Nội dung	525
2. Đặc điểm	526
3. Mục tiêu kiểm toán	526
<i>II- Kiểm toán doanh thu và thu nhập khác</i>	527
1. Kiểm toán doanh thu bán hàng và cung cấp dịch vụ	527
2. Kiểm toán doanh thu hoạt động tài chính	533
3. Kiểm toán thu nhập khác	535
<i>III- Kiểm toán chi phí</i>	537
1. Kiểm toán chi phí quản lý doanh nghiệp và chi phí bán hàng	538
2. Kiểm toán chi phí tiền lương	542
3. Kiểm toán chi phí khác	547

Chương XIV - Các dịch vụ của doanh nghiệp kiểm toán

<i>I- Tổng quan về các loại dịch vụ do doanh nghiệp kiểm toán cung cấp</i>	548
--	-----

1. Dịch vụ bảo đảm	551
2. Các dịch vụ có liên quan	555
<i>II- Các dịch vụ bảo đảm</i>	<i>556</i>
1. Kiểm toán các thông tin tài chính quá khứ	556
2. Soát xét các thông tin tài chính quá khứ	569
3. Dịch vụ bảo đảm cho các đối tượng chủ đề khác với thông tin tài chính quá khứ	575
<i>III- Các dịch vụ có liên quan</i>	<i>584</i>
1. Kiểm tra thông tin tài chính theo các thủ tục thỏa thuận.	584
2. Tổng hợp thông tin tài chính	589
 Chương XV - Kiểm toán nội bộ	
<i>I- Những vấn đề cơ bản về kiểm toán nội bộ</i>	<i>596</i>
1. Bản chất của kiểm toán nội bộ	597
2. Sơ lược về lịch sử hình thành và phát triển của kiểm toán nội bộ	599
3. Tổ chức nghề nghiệp và chuẩn mực về kiểm toán nội bộ	601
4. Vai trò của kiểm toán nội bộ trong tổ chức	602
5. Dịch vụ kiểm toán nội bộ	603
6. Kỹ thuật và quy trình thực hiện dịch vụ đảm bảo	605
7. Đặc điểm của kiểm toán nội bộ	609
<i>II- Kiểm toán nội bộ ở các doanh nghiệp Việt Nam</i>	<i>610</i>
1. Kiểm toán nội bộ trong các doanh nghiệp Nhà nước	611
2. Kiểm toán nội bộ trong các ngân hàng Nhà nước	614
3. Kiểm toán nội bộ trong các tổ chức tín dụng	616
<i>Phụ lục VX-A : Chuẩn mực thực hành nghề nghiệp của kiểm toán nội bộ</i>	<i>619</i>

Chương XVI - Kiểm toán Nhà nước

<i>I- Những nội dung cơ bản của kiểm toán Nhà nước</i>	638
1. Bản chất và sự cần thiết của Kiểm toán Nhà nước	638
2. Vai trò, nhiệm vụ và thẩm quyền kiểm toán của cơ quan Kiểm toán Nhà nước (cơ quan kiểm toán tối cao)	640
3. Vấn đề giải trình trách nhiệm và mục tiêu kiểm toán khu vực công của Kiểm toán Nhà nước	642
4. Kiểm toán toàn diện	645
<i>II- Kiểm toán Nhà nước Việt Nam</i>	647
1. Sơ lược quá trình hình thành và phát triển	647
2. Chức năng và cơ cấu của Kiểm toán Nhà nước	649
3. Nhiệm vụ và quyền hạn của Kiểm toán Nhà nước	650
4. Hệ thống chuẩn mực Kiểm toán Nhà nước	653
5. Quy trình kiểm toán của Kiểm toán Nhà nước	655
6. Nội dung và loại hình kiểm toán của Kiểm toán Nhà nước	658
<i>Phụ lục XVI-A: Tổng quan về tổ chức quốc tế của các cơ quan kiểm toán tối cao (INTOSAI)</i>	661
Thuật ngữ Việt-Anh	666
Thuật ngữ Anh-Việt	675
Mục lục phân tích	684
Tài liệu tham khảo	692